

Logistiikan työelämätoimikunnan tilannekuva v. 2022–2023

Työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta. Vuoden 2022 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2023 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2023 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2024 alkuvuodesta. Tarkistetut suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla. Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisien syitten takia kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät sisälly määrällisiin tietoihin. Koulutuksen järjestäjien järjestämisluvuissa koulutuksen järjestäjien aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2022 tai 2023 toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnot ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

	2022	2023	2022	2023
Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	koko tutkinto	koko tutkinto	tutkinnon osat	tutkinnon osat
Logistiikan perustutkinto	2 077	2 035	25 685	27 095
Kuljetuspalvelujen osaamisala	1 595	1 514		
Lentoasemapalvelujen osaamisala	9	1		
Sisälogistiikan osaamisala	3	107		
Varastopalvelujen osaamisala*	453	393		
Kuljetuspalvelujen ja varastopalvelujen osat	11	10		
Ei tietoa	6	10		
Kuljetusalan ammattitutkinto	400	361	1 773	1 660
Metsäteollisuuden kuljetusten osaamisala	24	18		
Tavarakuljetusten osaamisala	149	160		
Kuljetusalan työnjohdon osaamisala	65	45		
Henkilökuljetusten osaamisala	138	106		
Palvelukuljetusten osaamisala	9	24		
Ei tietoa	15	10		
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	0	19	44	179
Palvelulogistiikan ammattitutkinto	182	165	590	539
Varastologistiikan osaamisala	164	151		
Tilaus- ja toimitusprosessin hoitamisen osaamisala	14	1		
Hankinnan osaamisala	3	0		
Ei tietoa	1	13		
Palvelulogistiikan erikoisammattitutkinto	45	30	174	130
Varastologistiikan osaamisala	42	23		
Lastinkäsittelyn osaamisala	0	0		
Toimitusketjun hallinnan osaamisala	2	7		
Ei tietoa	1	0		
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	0	67	430	366

Yhteensä	2 704	2 677	28 696	29 969
-----------------	--------------	--------------	---------------	---------------

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Koko tutkinnon suoritukset	koko tutkinto		
	2022	2023	muutos %
Logistiikan perustutkinto	2 077	2 035	-2 %
Kuljetusalan ammattitutkinto	400	361	-10 %
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	0	19	1900 %
Palvelulogiistiikan ammattitutkinto	182	165	-9 %
Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	45	30	-33 %
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	0	67	6 700 %

Tutkinnon osien suoritukset	tutkinnon osat		
	2022	2023	muutos %
Logistiikan perustutkinto	25 685	27 095	5 %
Kuljetusalan ammattitutkinto	1 773	1 660	-6 %
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	44	179	307 %
Palvelulogiistiikan ammattitutkinto	590	539	-9 %
Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	174	130	-25 %
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	430	366	-15 %

Opiskelun tavoitteena tutkinnon osia /tavoitteena koko tutkinto tutkinnon osittain

Opiskelun tavoitteena koko tutkinto (tutkinnon osittain)	2022	2023	muutos %
Logistiikan perustutkinto	21 062	21 538	2 %
Kuljetusalan ammattitutkinto	1 663	1 453	-13 %
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	40	88	120 %
Palvelulogiistiikan ammattitutkinto	542	516	-5 %
Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	170	129	-24 %
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	342	307	-10 %

Opiskelun tavoitteena tutkinnon osia (tutkinnon osittain)	2022	2023	muutos %
Logistiikan perustutkinto	4 623	5 557	20 %
Kuljetusalan ammattitutkinto	110	207	88 %
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	4	91	2 175 %
Palvelulogiistiikan ammattitutkinto	48	23	-52 %
Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	4	1	-75 %
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	88	59	-33 %

Logistiikan perustutkinnon koko tutkinnon suorituspääty on säilynyt lähes samana hieman yli 2 000, mutta tutkinnon osien suorituspääty on kasvanut 5 %. Koko tutkinnon suorittamisen tavoite on säilynyt myös korkeana (v. 2022 82 %, v. 2023 79 %).

Molempina vuosina ammatillisista tutkinnon osista eniten on suoritettu kuljetusalan perustason ammattpätevyys -tutkinnon osaa (v. 2022 2517, v. 2023 2500), jonka suorittajista vajaalla 70 %:lla on ollut molempina vuosina tavoitteena ollut koko tutkinnon suorittaminen. Ammatillisista tutkinnon osista seuraavaksi eniten on suoritettu vuonna 2023 uusien tutkinnon perusteiden mukaista logistiikka-alan työympäristössä toimiminen -tutkinnon osaa (2 419), jonka suorittajista 66 %:lla on ollut tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen.

Linja-autonkuljettaja-tutkintonimikkeen ammatillisen tutkinnon osien suorittajien tavoitteena on ollut vuonna 2023 enemmän koko tutkinto kuin vuonna 2022: mm. linja-autonkuljettajana työskentely 76 %, kaupunki- ja

seutuliikenteen kuljettajana työskentely 76 % ja linja-autorahtina kuljetettavan tavarankäsittely 75 %, kun vuonna 2022 vastaavissa luvuissa päästiin hieman yli 50 %.

Tutkinnon osista vähäisiä suorituspäästöjä on ollut vuonna 2023 tutkinnon osissa: betonipumppuauton käyttäminen (3) ja rakennuselementtien kuljettaminen (4), mihin osiltaan ovat vaikuttaneet rakennusalan yleiset vaikeudet. Kyseiset tutkinnon osat ovat myös sellaisenaan uusia ja tulivat mukaan 1.8.2022 voimaan tulleissa tutkinnon perusteissa. Tämä näkyy myös muutamissa muissa uusissa tutkinnon osissa: maatalouden tuotteiden kuljettaminen (5), dronen ohjaaminen (8) ja erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon kytkentä ja käyttäminen (8).

Logistiikan perustutkinnon suorittaneista kolme suosituinta tutkintonimikettä ovat olleet vuonna 2023: yhdistelmäajoneuvonkuljettaja (46 %), autonkuljettaja (21 %) ja varastonhoitaja (19 %). Linja-autonkuljettaja-tutkintonimikkeellä logistiikan perustutkinnon suoritti vain 5 %, mihin vaikuttaa osaltaan D-ajokorttiluokan korkeammat ikäraajat, kun C- ja CE-ajokorttiluokissa. Lentoasemahuoltaja -tutkintonimikkeellä suorituksia oli ainoastaan yksi.

Koko tutkinnossa on suoritettu osaamisaloista selkeästi eniten molempina vuosina kuljetuspalvelujen osaamisalaa (v. 2022 77 %, v. 2023 74 %) ja toiseksi eniten siirtymäajalla olevaa varastopalvelujen osaamisalaa ja nykyisten tutkinnon perusteiden mukaista sisälogistiikan osaamisalaa, joiden suorituksia oli yhteismäärällisesti vuonna 2022 22 % ja vuonna 2023 25 %. Lentoasemapalvelujen osaamisalan suoritukset olivat vähentyneet yhdeksästä yhteen.

Kuljetusalan ammattitutkinnon suorituspäästöt ovat vähentyneet sekä koko tutkinnon (10 %) että tutkinnon osien osalta (6 %). Myös koko tutkinnon suorittamisen tavoite on pienentynyt 94 %:sta 88 %:iin, kun taas tutkinnon osien suorittamisen tavoite on kasvanut selkeästi, mikä ei kuitenkaan suoraan näy tutkinnon osien suorituspäästöissä.

Tutkinnon osien suorituspäästöjen ykkös- ja kakkospaikat ovat vaihtuneet 2022–2023. Kuljetusalan perustason ammattipätevyys -tutkinnon osaa suoritettiin vuonna 2022 toiseksi eniten (366) ja vuonna 2023 eniten (400). Sen suorittajista on ollut tavoitteena ollut koko tutkinnon suorittaminen vuonna 2022 92 %:lla ja vuonna 2023 85 %:lla. Kuljettajana toimiminen -tutkinnon osaa suoritettiin puolestaan vuonna 2022 eniten (381) ja vuonna 2023 toiseksi eniten (338). Sen suorittajista on ollut tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen vuonna 2022 91 %:lla ja vuonna 2023 85 %:lla.

Vähäisiä suorituspäästöjä on ollut vuonna 2023 tutkinnon osissa: kuljetusalan työnjohtajana toimiminen (2), hinauskuljetukset (3), erikoiskuljetukset (4), metsäteollisuuden energiakuljetukset (6) ja metsäteollisuuden jalostekuljetukset (6). Eläinkuljetukset -tutkinnon osaa ei ole suoritettu lainkaan.

Koko tutkinnossa on suoritettu osaamisaloista eniten molempina vuosina tavarankuljetusten osaamisalaa (v. 2022 37 %, v. 2023 44 %). Henkilökuljetusten osaamisalan suoritukset ovat vähentyneet sekä lukumääräisesti että suhteellisesti suoritetuista kuljetusalan ammattitutkinnoista (v. 2022 35 %, v. 2023 29 %), kuten on käynyt myös kuljetusalan työnjohtajan osaamisalan suoritusten osalta (v. 2022 16 %, v. 2023 12 %).

Lastinkäsittelyalan ammattitutkinnon suorituspäästöt ovat kasvaneet merkittävästi sekä koko tutkinnon (v. 2022 nolla, v. 2023 19 suoritusta) että tutkinnon osien osalta (307 %).

Palvelulogiikan ammattitutkinnon suorituspäästöt ovat vähentyneet sekä koko tutkinnon että tutkinnon osien osalta 9 %:lla. Koko tutkinnon suorittamisen tavoite on pysynyt korkealla tasolla (v. 2022 92 %, v. 2023 96 %). Palvelulogiikan ammattitutkinnon kolmesta osaamisalasta on suoritettu eniten varastologiikan osaamisalaa (v. 2022 90 %, v. 2023 92 %). Tilaus- ja toimitusprosessin hoitamisen osaamisalan suoritukset ovat laskeneet 14:sta yhteen ja hankinnan osaamisalan suoritukset kolmesta nollaan. Samalla ei tietoa osaamisalasta määrä on kasvanut merkittävästi. Tutkinnon osista eniten on suoritettu v. 2022 varastotyön suunnittelu -tutkinnon osaa (180), jonka suorittajista 89 %:lla on ollut tavoitteena ollut koko tutkinnon suorittaminen, ja vuonna 2023 varastotyön tekeminen -tutkinnon osaa (185), jonka suorittajista 95 %:lla on ollut tavoitteena ollut koko tutkinnon suorittaminen. Kolmea tutkinnon osaa ei ole suoritettu vuonna 2023 lainkaan: logistiikkapalvelun myynti ja asiakaspalvelu, logistisen jakelupalvelun tuottaminen sekä palvelulogiikan kehittämissuunnitelman laatiminen. Vähäisiä suorituspäästöjä on ollut tutkinnon osissa: huolto (1), operatiivisten hankintojen valmistelu ja toteuttaminen (1), sähköisten logistiikkapalvelujen hoitaminen (2).

Palvelulogiikan erikoisammattitutkinnon suorituspäästöt ovat vähentyneet sekä koko tutkinnon (33 %) että tutkinnon osien osalta (25 %). Koko tutkinnon suorittamisen tavoite on lähes 100 %:ssa. Palvelulogiikan erikoisammattitutkinnon kolmesta osaamisalasta on suoritettu eniten varastologiikan osaamisalaa (v. 2022 93

%, v. 2023 77 %) ja loput suoritukset ovat olleet toimitusketjun hallinnan osaamisalalta. Lastinkäsittelyn osaamisalan suorituksia ei ole ollut kumpanakaan vuonna lainkaan. Eniten tutkinnon osista on suoritettu vuonna 2022 varastointiprosessin hallinta -tutkinnon osaa (41) ja vuonna 2023 toiminnan suunnittelu ja ohjaaminen -tutkinnon osaa (35). Kahta tutkinnon osaa ei ole suoritettu vuonna 2023 lainkaan: lastinkäsittelyn hallinta ja laivanselvitys. Vähäisiä suoritusmääriä on ollut tutkinnon osissa: hankintojen suunnittelu ja toteutus (1), luvanvaraisten aineiden käsittely ja varastointi (4).

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon koko tutkinnon suoritusmäärät ovat kasvaneet merkittävästi (v. 2022 nolla, v. 2023 67 suoritusta), kun taas tutkinnon osien suoritusmäärä on pienentynyt 15 %. Myös koko tutkinnon suorittamisen tavoite on vastaavasti noussut 80 %:sta 84 %:iin. Tutkinnon osista eniten on suoritettu molempina vuosina autokoulutoimintojen hoitaminen -tutkinnon osaa (v. 2022 102, v. 2023 97), jonka suorittajista on ollut tavoitteena ollut koko tutkinnon suorittaminen v. 2022 92 %:lla ja v. 2023 kaikilla. Toiseksi eniten on suoritettu molempina vuosina liikenneopettajana toimiminen -tutkinnon osaa (v. 2022 102, v. 2023 79). Tutkinnon osista vähäisiä suoritusmääriä on ollut vuonna 2023 tutkinnon osissa: ympäristöstävällisen ja taloudellisen liikkumisen asiantuntijana toimiminen (2), ammatillisen kuljettajakoulutuksen opetustehtävät (6).

Kuorma- ja linja-autonkuljettajien perustason ammattipätevyyydet	2022	2023	Muutos vuodesta 2022
Tavaraliikenne	2 922	2 782	-5 %
Henkilöliikenne	452	518	15 %
Yhteensä	3 374	3 300	-2 %

Kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyys suoritusten kokonaismäärä on hieman laskenut, mikä selittyy tavaraliikenteen ammattipätevyys suoritusten pienellä vähenemisellä. Toisaalta tavaraliikenteen ammattipätevyys suoritukset ovat viimeisten kolmen vuoden aikana nousseet: vuonna 2019 määrä oli 2699.

Henkilöliikenteen suoritukset ovat puolestaan viimeisten kolmen vuoden ajan vähentyneet: vuonna 2019 määrä oli 741. Syynä vähentymiseen ovat olleet sekä koronapandemian aiheuttama linja-autoliikenteen ja sen työllisyyden notkahdus, että alan vaikeudet uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden houkuttelemisessa. Nyt määrä on ensimmäistä kertaa noussut, mutta ei vieläkään vuoden 2019 tasolle.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Logistiikka-alan toimintaan ja työllisyystilanteeseen sekä sen myötä tutkintojen suoritusmääriin ovat vaikuttaneet voimakkaasti viime vuosina koronapandemia ja kustannusten voimakas nousu (mm. diesel, sähkö). Näiden vaikutukset näkyvät myös tarkasteltaessa tutkintojen ja tutkinnon osien suoritusmääriä. Oikeampi kuva kehityksestä saadaankin tarkasteltaessa pidempää ajanjaksoa.

Logistiikan perustutkinnon koko tutkinnon suoritusmäärät ovat 2022–2023 hieman vähentyneet, mutta merkityksellisempää on, että ne ovat kasvaneet verrattuna koronapandemian alkuvuoteen 2020 (1850/22466). Vuoden 2019 tasoon ei ole vielä päästy koko tutkintojen määrissä (2116). Kuljetusalan ammattitutkinnon osalta ollaan lähes vuoden 2020 tasossa (vuonna 2020: 362/1795).

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon koko tutkinnon suoritusmäärä on noussut edellisestä vuodesta merkittävästi mutta tutkinnon osien vähentynyt. Tutkinnon osien suoritusmäärän vähentymistä selittää osaltaan aiempi kahden pakollisen tutkinnon osan (autokoulutoimintojen hoitaminen ja liikenneopettajana toimiminen) suoritusinto, joka on laantunut. Kyseisten tutkinnon osien suorittaminen mahdollistaa työllistymisen ja siksi aiemmin valtaosa tutkinnon suorittajista ei suorittanut koko tutkintoa; nyt suuntaus on muuttunut. Koko tutkintojen määrässä on tapahtunut pidemmällä aikavälillä kuitenkin laskua (vuonna 2019: 107), johon suurimpana syynä ovat olleet ajokorttien suoritusmäärien ja sen myötä alan työpaikkojen määrän lasku. Myös B-ajokorttikoulutuksen pakollisten opetustuntien väheneminen sekä suuntaus suorittaa aiempaa vähemmän yhdistelmäajoneuvonkuljettajan tutkintonimikettä (CE-ajokorttikoulutusta) selittävät liikenneopettajatarpeen vähenemistä ja sitä kautta opintoihin hakeutuvien määrää.

Palvelulogiistiikan ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon suoritusmäärät ovat hienoisesti laskeneet vuodesta 2022, ja ovat mahdollisesti asettumassa takaisin koronapandemiaa edeltäneen ajan tasolle.

Lastinkäsittelyalan ammattitutkinnon suorituspäämäärät ovat ylipäänsä niin pieniä, että yksittäisten koulutuksen järjestäjien markkinointitoimet ja toisaalta hetkelliset koulutuksen aloittamattomuudet vaikuttavat suorituspäämien muutoksiin. Pääsääntöisesti alalle tullaan oppisopimuksen kautta. Yhtiöt kouluttavat itse ja rekrytoivat suoraan oppisopimusten kautta. Järjestämisluvat on myönnetty neljälle koulutuksen järjestäjälle, joista aktiivisia on kolme (tiedossa kaksi). Työntekijämäärä ei ole olennaisesti vähentynyt, vaan nykyisin pysynyt samana.

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon koko tutkinnon suorituspäämäärä on noussut mutta tutkinnon osien vähentynyt. Tutkinnon osien suorituspäämän vähentyminen 2021–2022 selittyy vuonna 2021 kahden pakollisen tutkinnon osan (autokoulutoimintojen hoitaminen ja liikenneopettajana toimiminen) suoritusbuumilla, joka on laantunut. Kyseisten tutkinnon osien suorittaminen mahdollistaa työllistymisen ja siksi aiemmin valtaosa tutkinnon suorittajista ei ole suorittanut koko tutkintoa; nyt suuntaus näyttää olleen toinen. Koko tutkintojen määrässä on tapahtunut pidemmällä aikavälillä kuitenkin laskua (vuonna 2019: 107), johon suurimpana syynä ovat olleet ajokorttien suorituspäämien ja sen myötä alan työpaikkojen määrän lasku. Myös B-ajokorttikoulutuksen pakollisten opetustuntien väheneminen sekä suuntaus suorittaa aiempaa vähemmän yhdistelmäajoneuvonkuljettajan tutkintonimikettä (CE-ajokorttikoulutusta) selittävät liikenneopettajatarpeen vähenemistä ja sitä kautta opintoihin hakeutuvien määrää.

Tutkintojen järjestäminen

Järjestämisluvat / Aktiiviset koulutuksen järjestäjät

Tutkinto	Järjestämisluvat 2022	Järjestämisluvat 2023	Aktiiviset järjestäjät 2022	Aktiiviset järjestäjät 2023
Logistiikan perustutkinto	55	55	46	47
Kuljetusalan ammattitutkinto	37	37	29	30
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	4	4	3	3
Palvelulogiikan ammattitutkinto	18	18	14	13
Palvelulogiikan erikoisammattitutkinto	12	12	5	5
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	2	2	2	2
EI SISÄLLÄ SIIRTYMÄAJALLA OLEVIA TUTKINTOJA				

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä

Tutkintojen järjestäminen sekä tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Tutkintojen järjestämislupien määrässä ei ole tapahtunut muutosta vuodesta 2022 vuoteen 2023.

Logistiikan perustutkinnon aktiivisia järjestäjiä vuonna 2023 on ollut 47 eli yksi enemmän kuin vuonna 2022. Aktiiviset järjestäjät vastaavat 85,5 % kaikista järjestämislupien määrästä. Koulutuksen järjestäjistä logistiikan perustutkinnon 14,5 % järjestämislupien omaavista ei ole kirjannut yhtään tutkinnon tai tutkinnon osan suoritusta. Samainen luku vuonna 2022 oli 16 %.

Logistiikan perustutkinnon 47:sta aktiivisesta koulutuksen järjestäjästä yhdeksän eli 19 % on vastannut liki puolesta (47 %) lukumäärältään 2035 suoritusta kokotutkinnosta ja 38 koulutuksen järjestäjää yhdessä toisesta puolesta. Luvut ovat prosentuaalisesti hiukan pienemmät kuin vuonna 2022. Suurin tutkintojen suorituspäämäärä vuonna 2023 on ollut 178, mikä on vajaa 9 % kaikista koko tutkinnon suorituksista, kun se vuonna 2022 on ollut 190 kappaletta ja 9 % kaikista koko tutkinnon suorituksista. Vuonna 2023 kolmella koulutuksen järjestäjällä on ollut vähintään 100 suoritusta ja neljällä alle 15 suoritusta, kun vuonna 2022 on neljällä koulutuksen järjestäjällä ollut vähintään 100 suoritusta ja viidellä alle kymmenen suoritusta. Pienin suorituspäämäärä molempina vuosina on ollut kolme. Vuonna 2023 tutkinnon osien 27095 kappaleen suorituksista lähes 44 % on suoritettu kahdeksalle koulutuksen järjestäjälle. Jokaisella kahdeksasta koulutuksen järjestäjästä on ollut yli 1000 tutkinnon osien suoritusta. Neljällä koulutuksen järjestäjällä on ollut alle 100 tutkinnon osien suoritusta. Pienin tutkinnon osien suorituspäämäärä on ollut 17.

Kuljetusalan ammattitutkinnon aktiivisia järjestäjiä on vuonna 2023 ollut 30 eli yksi enemmän kuin vuonna 2022. Aktiiviset järjestäjät vastaavat 81,1 % kaikista järjestämislupien määrästä. Koulutuksen järjestäjistä kuljetusalan ammattitutkinnon 18,9 % järjestämisluvan omaavista ei ole kirjannut yhtään tutkinnon tai tutkinnon osan suoritusta. Kuljetusalan ammattitutkinnon 30:stä aktiivisesta koulutuksen järjestäjästä kuusi eli 20 % on vastannut noin 58 %:sta kaikista suoritetuista tutkinnoista ja 24 koulutuksen järjestäjää yhdessä lopuista. Luvut ovat liki samat myös vuotena 2022. Suurin suorituspääty vuonna 2023 on ollut 51, mikä on 14 % kaikista lukumäärältään 361:sta koko tutkinnon suorituksesta. Vuonna 2022 suurin suorituspääty on ollut 42 eli noin 11 % kaikista koko tutkinnon suorituksesta. Neljällä koulutuksen järjestäjällä on ollut vähintään 30 suoritusta ja neljällätoista alle 10 suoritusta. Vuonna 2022 neljällä koulutuksen järjestäjällä oli ollut vähintään 30 suoritusta, mutta vain viidellä alle 10 suoritusta. Pienin suorituspääty vuonna 2023 on ollut yksi (seitsemällä koulutuksen järjestäjällä), kun se vuonna 2022 on ollut 9. Vuoden 2023 tutkinnon osien 1660 kappaleen suorituksista melkein puolesta (48 %) on vastannut neljän koulutuksen järjestäjää, joka on ollut noin 13 % kaikista koulutuksen järjestäjistä. Seitsemällä koulutuksen järjestäjällä on ollut alle 10 tutkinnon osien suoritusta. Pienin tutkinnon osien suorituspääty on ollut yksi.

Palvelulogiikan ammattitutkinnon aktiivisia järjestäjiä on vuonna 2023 ollut 13 eli yksi vähemmän kuin vuonna 2022. Aktiiviset järjestäjät vastaavat 72,2 % kaikista järjestämislupien määrästä. Koulutuksen järjestäjistä palvelulogiikan ammattitutkinnon 27,8 % järjestämisluvan omaavista ei ole kirjannut yhtään tutkinnon tai tutkinnon osan suoritusta. Vuonna 2023 palvelulogiikan ammattitutkinnon 13:sta aktiivisesta koulutuksen järjestäjästä kaksi eli 15 % on vastannut 37 %:sta ja viisi eli 38 % on vastannut noin 70 %:sta kaikista suoritetuista tutkinnoista. Kahdeksan koulutuksen järjestäjää eli 61,5 % on vastannut noin 30 %:sta suoritettuja tutkintoja. Vuonna 2022 14:sta aktiivisesta koulutuksen järjestäjästä neljä eli 29 % on vastannut 58 %:sta kaikista suoritetuista tutkinnoista ja kymmenen koulutuksen järjestäjää yhdessä lopuista. Suurin suorituspääty vuosina 2022 ja 2023 on ollut 31, mikä on vuonna 2023 ollut 18,8 % kaikista lukumäärältään 165 koko tutkinnon suorituksesta. Vuonna 2022 neljällä ja vuonna 2023 kolmella koulutuksen järjestäjällä on ollut vähintään 20 suoritusta ja vuonna 2022 viidellä enintään viisi suoritusta sekä vuonna 2023 kuudella enintään kuusi suoritusta. Vuonna 2023 pienin suorituspääty on ollut kaksi, kun se vuonna 2022 on ollut viisi. Vuoden 2023 tutkinnon osien 539 kappaleen suorituksista kolmella koulutuksen järjestäjällä on ollut niistä 50 % ja muilla kymmenellä loput. Suurin tutkinnon osien suorituspääty on ollut 95 ja pienin 6 tutkinnon osan suoritusta.

Palvelulogiikan erikoisammattitutkinnon aktiivisia järjestäjiä on ollut vuonna 2023 saman verran kuin vuonna 2022, mikä vastaa 41,7 % kaikista järjestämislupien määrästä. Koulutuksen järjestäjistä palvelulogiikan erikoisammattitutkinnon 58,3 % järjestämisluvan omaavista ei ole kirjannut yhtään tutkinnon tai tutkinnon osan suoritusta. Vuonna 2022 palvelulogiikan erikoisammattitutkinnon viidestä aktiivisesta koulutuksen järjestäjästä kolmella on ollut suorituksia kullakin 11 eli ne ovat vastanneet 73 % kaikista suoritetuista tutkinnoista. Vuonna 2023 palvelulogiikan erikoisammattitutkinnon viidestä aktiivisesta koulutuksen järjestäjästä kahdella on ollut suorituksia 10 eli ne ovat vastanneet 66,7 % kaikista suoritetuista tutkinnoista. Vuonna 2022 pienin suorituspääty on ollut viisi, kun se vuonna 2023 on ollut yksi. Vuoden 2023 tutkinnon osien 130 kappaleen suorituksista kahdella koulutuksen järjestäjällä on ollut niistä 69 % ja muilla kolmella loput. Suurin tutkinnon osien suorituspääty on ollut 49 ja pienin 6 kappaletta.

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon kahdesta aktiivisesta koulutuksen järjestäjästä vuonna 2022 toisella on ollut suorituksia 46 (56 %) ja toisella 36 (44 %). Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon kokotutkintosuorituksia vuonna 2023 on ollut yhteensä 67 kappaletta, joista kahdesta aktiivisesta koulutuksen järjestäjästä toisella on ollut suorituksia 44 (65,7 %) ja toisella 23 (34,3 %). Vuoden 2023 tutkinnon osien 366 suorituksesta toisella koulutuksen järjestäjistä on ollut niistä 205 (56 %) ja toisella 161 (44 %) kappaletta.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Maantieteellinen kattavuus on tasapainossa tutkinto kohtaisesti suorituspäätyyn nähden eikä tutkinnon suorituskielten osalta ole tapahtunut juurikaan muutosta vuodesta 2022 vuoteen 2023 verrattuna.

Vuonna 2022 tutkinnon suorituskieleksi on ollut ruotsi logistiikan perustutkinnossa 1,25 %:ssa ja kuljetusalan ammattitutkinnossa 10,75 %:ssa suorituksia. Vuonna 2023 tutkinnon suorituskieleksi on ollut ruotsi logistiikan perustutkinnossa 2,36 %:ssa ja kuljetusalan ammattitutkinnossa 7,2 %:ssa suorituksia. Palvelulogiikan ammattitutkinnossa ja erikoisammattitutkinnossa sekä liikenneopettajan erikoisammattitutkinnossa suorituskieleksi on ollut kaikissa suomi.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen 2022*

Tutkinto	työpaikka	oppilaitos	työpaikka ja oppilaitos	ei tietoa
Logistiikan perustutkinto	46 %	37 %	6 %	10 %
Kuljetusalan ammattitutkinto	63 %	12 %	7 %	18 %
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	75 %	7 %	0 %	18 %
Palvelulogiistiikan ammattitutkinto	57 %	1 %	1 %	41 %
Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	64 %	2 %	0 %	34 %
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	62 %	26 %	8 %	4 %

*luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet eikä tunnustetut tutkinnon osat

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen 2023*

Tutkinto	työpaikka	oppilaitos	työpaikka ja oppilaitos	ei tietoa
Logistiikan perustutkinto	56 %	31 %	4 %	9 %
Kuljetusalan ammattitutkinto	66 %	12 %	3 %	19 %
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	90 %	4 %	0 %	6 %
Palvelulogiistiikan ammattitutkinto	75 %	1 %	0 %	24 %
Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	78 %	2 %	1 %	19 %
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	61 %	29 %	8 %	2 %

*luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet eikä tunnustetut tutkinnon osat

Ammatillisten tutkinnon osien kaksikantaisuuden toteutuminen arvioinnissa 2022 ja 2023*

Tutkinto	opettaja ja työelämän edustaja 2022	opettaja ja työelämän edustaja 2023	ei tietoa 2022	ei tietoa 2023
Logistiikan perustutkinto	62 %	70 %	4 %	2 %
Kuljetusalan ammattitutkinto	72 %	73 %	5 %	2 %
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	43 %	57 %	18 %	6 %
Palvelulogiistiikan ammattitutkinto	85 %	92 %	7 %	1 %
Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	82 %	97 %	1 %	1 %
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	95 %	98 %	4 %	1 %

*luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet eikä tunnustetut tutkinnon osat

Opiskelijapalautteen keskiarvot* (päättökysely)

Tutkinto	keskiarvo näyttö 2022	keskiarvo näyttö 2023	keskiarvo kaikista kysymysryhmistä 2022	keskiarvo kaikista kysymysryhmistä 2023
Logistiikan perustutkinto	4.3	4.4	4.2	4.2
Kuljetusalan ammattitutkinto	4.5	4.7	4.3	4.4
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	4.3	4.6	4.1	4.4
Palvelulogiistiikan ammattitutkinto	4.6	4.7	4.1	4.2
Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	4.6	4.8	4.4	4.5
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	4.8	4.8	4.2	4.2

* Arviointiasteikko 1-5

Työpaikkakysely 2022–2023*

Tutkinto	keskiarvo 2022	keskiarvo 2023
Logistiikan perustutkinto	4.0	4.1
Kuljetusalan ammattitutkinto	3.9	4.0
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	-	4.1
Palvelulogiistiikan ammattitutkinto	3.9	4.3
Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	4.1	4.0
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	3.7	3.9

* Arviointiasteikko 1-5

Työpaikkaohjaajakysely 2022–2023*

Tutkinto	keskiarvo 2022	keskiarvo 2023
Logistiikan perustutkinto	4.1	4.1
Kuljetusalan ammattitutkinto	4.5	4.1
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	-	4.9
Palvelulogiistiikan ammattitutkinto	4.3	4.2
Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	4.3	3.6
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	4.1	4.0

* Arviointiasteikko 1-5

Pohdintoja

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen

”Ei tietoa” -osuus on tilastoissa merkittävä, mikä vaikeuttaa oikean kuvan saamista todellisista suorituspaikoista ja mihin on kiinnitetty jo useammassa raportissa ja tilannekuvassa vuosien ajan huomiota. Vierailukäyntien yhteydessä on tullut ilmi, että osasyynä tähän on järjestelmien välisessä tiedonsiirrossa ja järjestelmien oikeassa käytössä olevat puutteet.

Työelämätoimikunnan arvio on, että lähes puolet logistiikan perustutkintojen näytöistä on tapahtunut oppilaitoksissa ja oppilaitosnäyttöjen suurempi määrä on ollut ennen kaikkea ns. vanhan järjestelmän nuorisopuolen näytöissä. Arvio perustuu työelämätoimikunnan vierailukäyntien, ammattipätevyystarkastusten ja henkilökohtaistamisasiakirjojen tarkastusten yhteydessä tekemiin havaintoihin. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa tilanne on puolestaan pääsääntöisesti hyvä, eli näyttöjen suorituspaikkana on pääsääntöisesti työpaikka.

Näyttöjen suorittaminen työpaikoilla on yleistynyt jokaisessa tutkinnossa. Suurinta kasvu oli palvelulogiistiikan ammattitutkinnossa, jossa kasvua edellisvuoteen oli 18 %. Osittain positiivinen kehitys johtuu taustadatan kehityksestä. ”Ei tietoa” näyttöpaikasta luvut olivatkin kehittyneet positiivisesti toimintavuoden aikana. Joskin kuljetusalan ja palvelulogiistiikan ammattitutkinnoissa sekä palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinnossa ”ei tietoa” ovat vielä liian suuret. Yksi kehitykseen vaikuttava syy voi olla COVID-19-viruksen tilanteen helpottuminen. Pandemian vaikutus on saattanut mahdollistaa työpaikkojen aktiivisemmän osallistumisen näyttöjen järjestämiseen ja arviointiin, kun aiemmin rajoitukset ja turvallisuusnäkökohdat saattoivat vaikeuttaa tätä prosessia.

Logistiikan ammattitutkinnossa (37 %) ja Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnossa (29 %) sekä kuljetusalan ammattitutkinnossa (12 %) näyttöjä suoritetaan oppilaitoksessa vielä valitettavan paljon (37 %).

Vaikka näyttöjen suorittaminen oppilaitoksissa on hieman pienentynyt, on tärkeää jatkaa työtä näyttöjen laadun ja monipuolisuuden parantamiseksi. Tämä kehitys voi olla positiivinen merkki siitä, että koulutuksen järjestäjät ovat kiinnittäneet huomiota työelämätoimikunnan havaintoihin ja pyrkineet tekemään parannuksia näyttöjen järjestelyihin.

On edelleen tärkeää korostaa, että näyttöjen arvioinnissa tulisi toteutua kaksikantaisuus, ja työelämäarvioijien osallistuminen näyttöihin tulisi taata mahdollisimman laajasti. Lisäksi on olennaista varmistaa, että näyttöjen arvioinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia arvioijia ja että arviointi perustuu objektiivisiin kriteereihin. Pieni parannus näyttöjen suorittamisen paikoissa antaa mahdollisuuden jatkaa työtä ammatillisen koulutuksen laadun ja toteutumisen parantamiseksi. Tämä kehitys tulisi ottaa huomioon osana jatkuvaa pyrkimystä varmistaa, että ammatillinen koulutus vastaa työelämän tarpeita ja että koulutettavat saavat laadukasta ja relevanttia koulutusta.

Tutkintokohtaiset kokonaiskeskiarvoissa on ollut vuonna 2023 suurempaa hajontaa kuin edellisellä vuonna, jolloin tutkintokohtaiset kokonaiskeskiarvot ovat olleet hyvin lähellä toisiaan. Eniten laskua on ollut palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinnossa. Kansallisen keskiarvon alle on jääty vuonna 2023 palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinnossa ja liikenneopettajan erikoisammattitutkinnossa, kaikissa muissa on keskiarvo ollut vähintään kansallisella tasolla.

Logistiikan perustutkinnon palautteet koskivat vuonna 2022 46 ja vuonna 2023 kaikkia 47 aktiivista koulutuksen järjestäjää. Koska myös yritysten määrä on noussut (v. 2022 1195, v. 2023 1312), palautteiden kattavuus on kaikinensa siten kasvanut. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli vuonna 2022 24 % ja vuonna 2023 30 %, mutta koulutuksen järjestäjien välinen vaihtelu on ollut sen osalta suuri (v. 2022 14–43 %, v. 2023 13–50 %). Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on ollut myös kokonaiskeskiarvossa molempina vuosina suuri: vuonna 2022 2,4–5,0 ja vuonna 2023 3,1–4,7. Alle 4,0 kokonaiskeskiarvo on ollut useammalla koulutuksen järjestäjällä vuonna 2023 (16) kuin edellisellä vuonna (15). Tyytyväisyys oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on lisääntynyt: täysin tai joihinkin tyytyväisiä oli vuonna 2022 80 % ja vuonna 2023 83 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna.

Kuljetusalan ammattitutkinnon palautteiden kattavuus on kasvanut eniten: vuonna 2022 16 koulutuksen järjestäjää ja 39 yritystä, vuonna 2023 22 koulutuksen järjestäjää ja 61 yritystä. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli vuonna 2022 alhaisin 9 % ja vuonna 2023 32 %, mutta koulutuksen järjestäjien välinen vaihtelu on ollut samalla vuonna 2023 suurin mahdollinen 1–100 % (v. 2022 15–34 %). Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on ollut myös kokonaiskeskiarvoissa erittäin suuri: vuonna 2022 2,0–4,9 ja vuonna 2023 2,1–5,0. Alle 4,0 kokonaiskeskiarvo on ollut molempina vuosina kahdeksalla koulutuksen järjestäjällä. Tyytyväisyys oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on lisääntynyt: täysin tai joihinkin tyytyväisiä oli vuonna 2022 75 % ja vuonna 2023 81 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna.

Lastinkäsittelyalan ammattitutkinnon palautteet koskivat vuonna 2023 kahta koulutuksen järjestäjää ja kolmea yritystä. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli yhteensä 100 %. Täysin tyytyväisiä oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on ollut 91 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna.

Palvelulogiistiikan ammattitutkinnon palautteiden kattavuus on säilynyt samalla tasolla: ne koskivat vuonna 2022 kymmentä koulutuksen järjestäjää ja 23 yritystä ja vuonna 2023 yhdeksää koulutuksen järjestäjää ja 25 yritystä. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli vuonna 2022 30 % ja vuonna 2023 29 % ja koulutuksen järjestäjien välinen vaihtelu on kasvanut sen osalta (v. 2022 15–27 %, v. 2023 29–100 %). Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on ollut myös kokonaiskeskiarvoissa suuri: vuonna 2022 2,0–4,7 ja vuonna 2023 3,6–5,0. Tyytyväisyys oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on lisääntynyt: täysin tai joihinkin tyytyväisiä oli vuonna 2022 88 % ja vuonna 2023 90 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna.

Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinnon palautteet koskivat molempina vuosina kolmea koulutuksen järjestäjää ja vuonna 2022 viittä ja vuonna 2023 kahdeksaa yritystä. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli vuonna 2022 25 % ja vuonna 2023 31 % ja koulutuksen järjestäjien välinen vaihtelu on pienentynyt sen osalta (v. 2022 7–59 %, v. 2023 34–49 %). Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on kokonaiskeskiarvoissa puolestaan kasvanut: vuonna 2022 4,4–4,5 ja vuonna 2023 3,4–4,2. Tyytyväisyys oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on pienentynyt: täysin tyytyväisiä oli vuonna 2022 76 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna ja vuonna 2023 ei lainkaan (joihinkin tyytyväisiä 66 %).

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon palautteet koskivat molempina vuosina molempia aktiivisia koulutuksen järjestäjiä ja 22 yritystä. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli vuonna 2022 27 % ja vuonna 2023 36 %. Tyytyväisyys oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on lisääntynyt: täysin tai jokseenkin tyytyväisiä oli vuonna 2022 66 % ja vuonna 2023 88 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna.

Kaksikantaisuuden toteutuminen

Kahden arvioijan, joista toinen on opettaja ja toinen työelämän edustaja, osuus on nousut vuoden 2022 62 %:sta vuoden 2023 70 %:iin logistiikan perustutkinnossa. Tätä asiaa on painotettu työelämätoimikunnan vierailukäyntien yhteydessä. Vastaavasti kuljetusalan ammattitutkinnossa nousua on tapahtunut vain yhden %-yksikön, lastinkäsittelyalan ammattitutkinnossa nousua on tapahtunut 14 %-yksikköä, palvelulogistiikan ammattitutkinnossa nousua on ollut 7 %-yksikköä, palvelulogistiikan erikoisammattitutkinnossa nousua on ollut 15 %-yksikköä ja liikenneopettajan erikoisammattitutkinnossa nousua on tapahtunut 3 %-yksikköä. Kaikissa tutkinnoissa on tapahtunut nousua.

Opettaja ainoana arvioijana on logistiikan perustutkinnossa 17 %, kuljetusalan ammattitutkinnossa 7 % sekä lastinkäsittelyn ammattitutkinnossa 36 %. Ainoastaan yhden opettajan arvioinnit ovat hieman pienentyneet edellisvuodesta, mutta niiden esiintyminen edelleen on erittäin huolestuttavaa.

Kahden opettajan arviointi logistiikan perustutkinnossa on ollut 17 %, kuljetusalan ammattitutkinnossa 9 % ja lastinkäsittelyn ammattitutkinnossa 1 %. Logistiikan perustutkinnossa kahden opettajan arviointi on erityisesti liian suuri. Logistiikan työelämätoimikunta on kehottanut koulutuksen järjestäjiä hankkimaan työelämän edustajan oppilaitokseen, jos siellä suoritetaan näyttöjä.

Opiskelijapalaute

Logistiikan perustutkinnon koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on ollut kokonaiskeskiarvoissa suuri: 3,3–4,6. Henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevan kokonaisuuden keskiarvo on ollut 4,1 ja siinä heikoimmat arvosanat on annettu muualla hankitun osaamisen selvittämiseksi ja ammatillisen jatkosuunnitelman ohjaukselle. Näyttöjä koskeva kokonaisuus on arvioitu hyväksi (4,3): alhaisimpana opiskelijan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun (4,0) ja parhaimpana arvioijien ammattitaito ja asiantuntemus (4,5).

Kuljetusalan ammattitutkinnon palautteet koskivat vain vähän yli puolta aktiivista koulutuksen järjestäjää. Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on kokonaiskeskiarvoissa suuri: 3,5–4,7. Henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevan kokonaisuuden keskiarvo on ollut 4,2 ja siinä heikoimmat arvosanat on annettu HOKSin toteutumisen seurannalle ja päivittämiselle sekä muualla hankitun osaamisen selvittämiseksi. Näyttöjä koskeva kokonaisuus on arvioitu hyväksi (4,5): alhaisimpana opiskelijan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun (4,2) ja parhaimpana arvioijien ammattitaito ja asiantuntemus (4,7).

Lastinkäsittelyalan ammattitutkinnon palautteet ovat koskeneet ainoastaan yhtä koulutuksen järjestäjää.

Palvelulogistiikan ammattitutkinnon palautteet koskivat vain puolta aktiivisista koulutuksen järjestäjistä. Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on kokonaiskeskiarvoissa pieni: 3,9–4,3. Henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevan kokonaisuuden keskiarvo on ollut 4,0 ja siinä heikoimmat arvosanat on annettu HOKSin toteutumisen seurannalle ja päivittämiselle sekä ammatillisen jatkosuunnitelman ohjaukselle. Näyttöjä koskeva kokonaisuus on arvioitu hyväksi (4,6): alhaisimpana opiskelijan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun (4,2) ja parhaimpana arvioijien ammattitaito ja asiantuntemus (4,8).

Palvelulogistiikan erikoisammattitutkinnon palautteet koskivat neljää koulutuksen järjestäjää, joista kokonaiskeskiarvot ovat olleet kaksijakoiset kahden ollessa 3,9 ja kahden 4,6. Henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevan kokonaisuuden keskiarvo on ollut 4,3 ja siinä heikoimmat arvosanat on annettu HOKSin toteutumisen seurannalle ja päivittämiselle, ammatillisen jatkosuunnitelman ohjaukselle sekä muualla hankitun osaamisen selvittämiseksi. Näyttöjä koskeva kokonaisuus on arvioitu hyväksi (4,6): alhaisimpana opiskelijan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun (4,4) ja parhaimpina näytön työtehtävien työelämävastaavuus, arviointi osaamisen arviointikriteerien mukaisesti sekä arvioijien ammattitaito ja asiantuntemus (4,7).

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon palautteet koskivat molempia aktiivisia koulutuksen järjestäjiä, ja koulutuksen järjestäjäkohtaiset kokonaiskeskiarvot ovat olleet 4,1 ja 4,2. Henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevan kokonaisuuden keskiarvo on ollut 4,2 ja siinä heikoimmat arvosanat on annettu

HOKSin toteutumisen seurannalle ja päivittämiselle sekä muualla hankitun osaamisen selvittämiselle. Näyttöjä koskeva kokonaisuus on arvioitu erittäin hyväksi (4,8) ja parhaimpana siinä arvioijien ammattitaito ja asiantuntemus (4,9).

Kaikissa tutkinnoissa selkeästi heikoimmin oli toteutunut opiskelijan tiedonsaanti mahdollisuuksista opiskella tai työskennellä ulkomailla opintojen aikana. Suurimpana syynä logistiikan perustutkinnon ja kuljetusalan ammattitutkinnon osalta on se, että hyväksymisasiakirja on voimassa vain Manner-Suomessa.

Vastaajamäärät vaihtelivat vuonna 2023 tutkinnoittain seuraavasti: logistiikan perustutkinto 683, kuljetusalan ammattitutkinto 95, lastinkäsittelyalan ammattitutkinto 5, palvelulogiistiikan ammattitutkinto 28, palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto 13 ja liikenneopettajan erikoisammattitutkinto 26. Tyytyväisyys saatuun koulutukseen oli kaikissa vähintään samalla tasolla kuin kaikkien tutkintojen keskiarvossa.

Logistiikan perustutkinnon koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on ollut kokonaiskeskiarvoissa suuri: 3,71–4,72. Koulutuksen vaikuttavuus on ollut heikoin osa-lue keskiarvolla 3,54 ja siinä heikoimmat arvosanat on annettu kysymykseen: koulutus antoi valmiuksia yrittäjyyteen keskiarvolla 4,07. Näyttöjä koskeva kokonaisuus on arvioitu hyväksi 4,38: alhaisimpana opiskelijan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun 4,09 ja parhaimpana arvioijien ammattitaito ja asiantuntemus 4,53.

Kuljetusalan ammattitutkinnon palautteet koskivat vähän yli puolta aktiivista koulutuksen järjestäjää. Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on kokonaiskeskiarvoissa suuri: 4,13–4,68. Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevan kokonaisuuden keskiarvo on ollut 4,42. ja siinä heikoimmat arvosanat on annettu HOKSin toteutumisen seurannalle ja päivittämiselle sekä muualla hankitun osaamisen selvittämiselle. Näyttöjä koskeva kokonaisuus on arvioitu hyväksi 4,67: alhaisimpana opiskelijan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun 4,44 ja parhaimpana arvioijien ammattitaito ja asiantuntemus 4,77.

Lastinkäsittelyn ammattitutkinnon palautteet ovat koskeneet ainoastaan kahta koulutuksen järjestäjää.

Palvelulogiistiikan ammattitutkinnon palautteet koskivat vain puolta aktiivista koulutuksen järjestäjistä. Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on kokonaiskeskiarvoissa suurehko: 3,9–4,52. Henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevan kokonaisuuden keskiarvo on ollut 4,07 ja siinä heikoimmat arvosanat on annettu HOKSin toteutumisen seurannalle ja päivittämiselle sekä ammatillisen jatkosuunnitelman ohjaukselle. Näyttöjä koskeva kokonaisuus on arvioitu hyväksi 4,67: alhaisimpana opiskelijan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun ja parhaimpina työtehtävät, joissa suoritin näyttöni, vastasivat todellisia työelämän tehtäviä ja osaamiseni arvioitiin osaamisen arviointikriteerien mukaisesti.

Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinnon palautteet koskivat yhteensä kuutta koulutuksen järjestäjää, mutta Power BI antaa vain kahdelle keskiarvot. Toinen 4,53 ja toinen 4,62. Henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevan kokonaisuuden keskiarvo on ollut 4,53, ja siinä heikoimmat arvosanat on annettu ammatillisen jatkosuunnitelmien ohjaukselle. Näyttöjä koskeva kokonaisuus on arvioitu hyväksi 4,81: alhaisimpana opiskelijan osallistuminen näytön/näyttöjen suunnitteluun ja korkeimpana arvioitiin opiskelijan osaaminen arviointikriteerien mukaisesti 4,95.

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon palautteet koskivat kahta toimijaa, vaikka Power BI antaa vielä kolmannenkin koulutuksen järjestäjän. Koulutuksen järjestäjäkohtaiset kokonaiskeskiarvot ovat olleet 3,94 ja 4,33. Henkilökohtaisten osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevan kokonaisuuden keskiarvo on ollut 4,39 ja siinä heikoin osa-alue oli opintojen aikana muualla hankitun osaamisen selvittäminen ja sen perusteella HOKSin päivittäminen tarvittaessa. Näyttöjä koskeva kokonaisuus on arvioitu erittäin hyväksi 4,81 ja parhaimpina siinä työtehtävät, joissa suoritin näyttöni, vastasivat todellisen työelämän tehtäviä, opiskelijan osaaminen arvioitiin osaamiskriteerien mukaisesti ja arvioijat olivat ammattitaitoisia ja asiantuntevia. Kaikki kolme osa-aluetta keskiarvolla 4,82.

Opiskelijapalautteiden keskiarvot näytöissä ovat vuosina 2022 ja 2023 pysyneet samoina, 4,5. Kaikkien kysymysten keskiarvoissa on hienoinen nousu vuoden 2022 4,1:stä vuoden 2023 4,2:een. Suurin ero näyttöjen keskiarvoissa sekä kaikkien kysymysten keskiarvoissa on lastinkäsittelyn ammattitutkinnossa, jossa keskiarvo oli noussut näytöissä 4,3:stä 4,6:een ja kaikissa kysymyksissä 4,1:stä 4,4:een. Huomioitavaa toki on, että lastinkäsittelyn ammattitutkintoa ei järjestä kuin kaksi oppilaitosta eli vastaajamäärä on pieni.

Logistiikan perustutkinnossa ja kuljetusalan ammattitutkinnossa opiskelijapalautteiden keskiarvoissa hajonta on edelleen kohtuullisen suurta, vaikka hajonta onkin kaventunut vuodesta 2022 vuoteen 2023. Molemmissa

tutkinnoissa alhaisimmaksi arvioitiin näyttöjen osalta opiskelijan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun ja parhaimpana arvioijien ammattitaito ja asiantuntemus.

Palvelulogiistiikan ammattitutkinnossa opiskelijapalautteiden kokonaiskeskiarvoissa alaraja on pysynyt samana vuoteen 2022 verrattuna, mutta vuonna 2023 yläraja on noussut ollen 4,52. Vuonna 2022 näyttöjen osalta alhaisimpana arvioitiin opiskelijan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun ja parhaimpina näytön työtehtävien työelämävastaavuus, arviointi osaamisen arviointikriteerien mukaisesti sekä arvioijien ammattitaito ja asiantuntemus. Vuonna 2023 alhaisimpana arvioitiin näyttöjen osalta opiskelijan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun ja parhaimpina työtehtävät, joissa suoritin näyttöni, vastasivat todellisia työelämän tehtäviä ja osaamiseni arvioitiin osaamisen arviointikriteerien mukaisesti.

Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkintoa järjesti vuonna 2022 neljä oppilaitosta, kun taas vuonna 2023 sitä järjesti kuusi oppilaitosta, vaikka Power BI antaa arvosanat vain kahdelle oppilaitokselle. Huomioitavaa on, että kahden oppilaitoksen opiskelijapalautteiden määrä on suhteessa pieni, jolloin keskiarvovertailu kärsii.

Liikenneopettajan erikoisammattitutkintoa järjestää vain kaksi oppilaitosta, vaikka Power BI antaa vuodelle 2023 kolmannenkin oppilaitoksen. Toisen oppilaitoksen järjestäjäkohtainen arvosanan on laskenut vuoden 2022 4,1:stä 3,94:ään, kun taas toisen oppilaitoksen arvosana on noussut 4,2:stä 4,33:een.

Työpaikkakysely

Tutkintokohtaiset kokonaiskeskiarvot ovat olleet hyvin lähellä toisiaan vuosina 2022 ja 2023 ainoa suurempi muutos on ollut kuljetusalan ammattitutkinnossa vastauksia saaneiden oppilaitosten määrässä. Se oli kasvanut lähes kaksinkertaiseksi, mutta ei silti ollut vaikuttanut keskiarvoon merkittävästi. Kaikki logistiikan työelämätoimikunnan vastuulla olevien tutkintojen palautekeskiarvot ylittivät kaikkien tutkintojen keskiarvot.

Logistiikan perustutkinnon palautteet koskivat 45 koulutuksen järjestäjää, mikä kattaa lähes kaikki aktiiviset koulutuksen järjestäjät. Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on kokonaiskeskiarvoissa suuri: 3,4–4,5. Tutkintokohtaisessa keskiarvossa alhaisin arvio (3,7) on koskenut oppilaitoksen tarjoamia mahdollisuuksia ennakoida työpaikan osaamisen kehittämistarpeita ja sen avulla kehittää työpaikan toimintaa. Puolet vastauksista on saanut keskiarvoltaan korkeimman arvon (4,3).

Kuljetusalan ammattitutkinnon palautteet koskivat 24 koulutuksen järjestäjää, mikä on noin kaksikolmannesta kaikista järjestämisluvun omaavista oppilaitoksista. Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on kokonaiskeskiarvoissa erittäin suuri: 2,9–5,0. Suurta keskiarvollista hajontaa koulutustenjärjestäjien välillä selittää tutkintojen alhainen suoritusmäärä sekä kyselyyn vastanneiden työpaikkojen lukumäärä. Tutkintokohtaisessa keskiarvossa alhaisimmat arviot (3,6) ovat kohdistuneet oppilaitoksen tiedottamiseen ammatilliseen koulutukseen liittyvistä yhteistyön mahdollisuuksista sekä oppilaitoksen tarjoamiin mahdollisuuksiin ennakoida työpaikan osaamisen kehittämistarpeita ja sen avulla kehittää työpaikan toimintaa. Edellisvuoden korkeimman arvion (4,3) työpaikat ovat antaneet mahdollisuuksille palkata rekrytointitilanteessa kyseisestä oppilaitoksesta valmistuneita opiskelijoita, tämän kysymyksen arvo vuoden 2023 kyselyssä laskenut (3,9). Kyselyssä positiivisimmat arvot (4,1) kohdistuivat oppilaitosten tapaan hoitaa oppisopimusten ja koulutussopimusten laadintaan liittyvät käytännönasiat sekä halu suositella yhteistyötä edellä mainittuihin oppisopimuksiin ja koulutussopimuksiin liittyen.

Lastinkäsittelyn ammattitutkinnon palautteet koskivat kahta koulutuksen järjestäjää. Koulutuksen järjestäjien keskiarvo työpaikkakyselyssä oli 4,0. Vastaajien alhaisen määrän takia on vaikea arvioida koulutusten tasoa valtakunnallisesti. Laadullista palautetta kannattaa enemmänkin arvioida suoraan tutkinnon järjestäjittäin sisäisesti.

Palvelulogiistiikan ammattitutkinnon palautteet koskivat 11 koulutuksen järjestäjää. Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on kokonaiskeskiarvoissa 4,1–4,7. Tutkintokohtaisessa keskiarvossa alhaisin arvio (3,9) on kohdistunut oppilaitoksen tiedottamiseen ammatilliseen koulutukseen liittyvistä yhteistyön mahdollisuuksista ja korkein arvio (4,7) on koskenut oppisopimus ja koulutussopimus yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Kokonaisuudessaan kyselyn arvot olivat palvelulogiistiikan ammattitutkinnon osalta kasvaneet positiivisesti edellisvuoteen verrattuna.

Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinnon palautteet koskivat kolmea koulutuksen järjestäjää eli yhtä neljäsosaa kaikista järjestämisluvun omaavista oppilaitoksista. Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on kokonaiskeskiarvoissa suuri: 3,7–4,7. Tutkintokohtaisessa keskiarvossa alhaisimmat arviot (3,4) on ammatillisen

koulutukseen liittyvistä yhteistyön mahdollisuuksista sekä tutkinnon osien sisällön vastaavuudesta alan osaamistarpeisiin. Tyytyväisimpiä (4,2) työpaikat ovat olleet oppilaitosten tapaan järjestää työelämässä oppimista työpaikan tarpeet huomioiden, sujuvaan yhteistyöhön oppilaitoksen kanssa ja oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista.

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon palautteet koskivat molempia aktiivisia koulutuksen järjestäjiä, ja koulutuksen järjestäjäkohtaiset kokonaiskeskiarvot ovat olleet 3,9 ja 3,7. Tutkintokohtaisessa keskiarvossa alhaisin arvio (3,1) on koskenut oppilaitoksen tarjoamien tutkinnonosien vastaavuutta alan osaamistarpeisiin ja korkein arvio (4,6) mahdollisuuksia palkata rekrytointitilanteessa kyseisestä oppilaitoksesta valmistuneita opiskelijoita.

Työpaikkaohjaajakysely

Tutkintokohtaiset kokonaiskeskiarvoissa on ollut vuonna 2023 suurempaa hajontaa kuin edellisenä vuonna, jolloin tutkintokohtaiset kokonaiskeskiarvot ovat olleet hyvin lähellä toisiaan. Eniten laskua on ollut palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinnossa. Kansallisen keskiarvon alle on jääty vuonna 2023 palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinnossa ja liikenneopettajan erikoisammattitutkinnossa, kaikissa muissa on keskiarvo ollut vähintään kansallisella tasolla.

Logistiikan perustutkinnon palautteet koskivat vuonna 2022 46 ja vuonna 2023 kaikkia 47 aktiivista koulutuksen järjestäjää. Koska myös yritysten määrä on noussut (v. 2022 1195, v. 2023 1312), palautteiden kattavuus on kaikkienensa siten kasvanut. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli vuonna 2022 24 % ja vuonna 2023 30 %, mutta koulutuksen järjestäjien välinen vaihtelu on ollut sen osalta suuri (v. 2022 14–43 %, v. 2023 13–50 %). Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on ollut myös kokonaiskeskiarvossa molempina vuosina suuri: vuonna 2022 2,4–5,0 ja vuonna 2023 3,1–4,7. Alle 4,0 kokonaiskeskiarvo on ollut useammalla koulutuksen järjestäjällä vuonna 2023 (16) kuin edellisenä vuonna (15). Tyytyväisyys oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on lisääntynyt: täysin tai jokseenkin tyytyväisiä oli vuonna 2022 80 % ja vuonna 2023 83 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna.

Kuljetusalan ammattitutkinnon palautteiden kattavuus on kasvanut eniten: vuonna 2022 16 koulutuksen järjestäjää ja 39 yritystä, vuonna 2023 22 koulutuksen järjestäjää ja 61 yritystä. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli vuonna 2022 alhaisin 9 % ja vuonna 2023 32 %, mutta koulutuksen järjestäjien välinen vaihtelu on ollut samalla vuonna 2023 suurin mahdollinen 1–100 % (v. 2022 15–34 %). Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on ollut myös kokonaiskeskiarvoissa erittäin suuri: vuonna 2022 2,0–4,9 ja vuonna 2023 2,1–5,0. Alle 4,0 kokonaiskeskiarvo on ollut molempina vuosina kahdeksalla koulutuksen järjestäjällä. Tyytyväisyys oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on lisääntynyt: täysin tai jokseenkin tyytyväisiä oli vuonna 2022 75 % ja vuonna 2023 81 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna.

Lastinkäsittelyalan ammattitutkinnon palautteet koskivat vuonna 2023 kahta koulutuksen järjestäjää ja kolmea yritystä. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli yhteensä 100 %. Täysin tyytyväisiä oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on ollut 91 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna.

Palvelulogiistiikan ammattitutkinnon palautteiden kattavuus on säilynyt samalla tasolla: ne koskivat vuonna 2022 kymmentä koulutuksen järjestäjää ja 23 yritystä ja vuonna 2023 yhdeksää koulutuksen järjestäjää ja 25 yritystä. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli vuonna 2022 30 % ja vuonna 2023 29 % ja koulutuksen järjestäjien välinen vaihtelu on kasvanut sen osalta (v. 2022 15–27 %, v. 2023 29–100 %). Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on ollut myös kokonaiskeskiarvoissa suuri: vuonna 2022 2,0–4,7 ja vuonna 2023 3,6–5,0. Tyytyväisyys oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on lisääntynyt: täysin tai jokseenkin tyytyväisiä oli vuonna 2022 88 % ja vuonna 2023 90 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna.

Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinnon palautteet koskivat molempina vuosina kolmea koulutuksen järjestäjää ja vuonna 2022 viittä ja vuonna 2023 kahdeksaa yritystä. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli vuonna 2022 25 % ja vuonna 2023 31 % ja koulutuksen järjestäjien välinen vaihtelu on pienentynyt sen osalta (v. 2022 7–59 %, v. 2023 34–49 %). Koulutuksen järjestäjäkohtainen hajonta on kokonaiskeskiarvoissa puolestaan kasvanut: vuonna 2022 4,4–4,5 ja vuonna 2023 3,4–4,2. Tyytyväisyys

oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on pienentynyt: täysin tyytyväisiä oli vuonna 2022 76 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna ja vuonna 2023 ei lainkaan (jokseenkin tyytyväisiä 66 %).

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon palautteet koskivat molempina vuosina molempia aktiivisia koulutuksen järjestäjiä ja 22 yritystä. Vastausosuus työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä oli vuonna 2022 27 % ja vuonna 2023 36 %. Tyytyväisyys oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista on lisääntynyt: täysin tai jokseenkin tyytyväisiä oli vuonna 2022 66 % ja vuonna 2023 88 % vastatuista työpaikkajaksojen päivien lukumäärästä mitattuna.

Pohdintoja

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Kaksikantaisuutta ja työelämälähtöisyyttä on painotettu työelämätoimikunnan vierailuilla sekä laadunvarmistuksissa, ja ne ovat toteutuneet kaikkien tutkintojen osalta hiukan paremmin vuonna 2023 kuin vuonna 2022. Logistiikan perustutkinnon näytöissä kahden opettajan käyttäminen arvioijina on yhä liian yleistä ja työelämätoimikunta onkin kehottanut koulutuksen järjestäjiä hankkimaan työelämäedustajan oppilaitosnäyttöihin. Jostain syystä tämän katsotaan olevan haastavaa.

Koulutuksen järjestäjien edustajat ovat kertoneet työelämätoimikunnan vierailukäynneillä työelämäedustuksen puuttumisen johtuvan siitä, ettei työelämäedustajia saada oppilaitoksiin. Valitettavan usein syyksi on paljastunut se, ettei sitä ole edes aidosti yritetty.

Arvioijatietojen tilanne on parantunut huomattavasti vuodesta 2022 vuoteen 2023, kun ”ei tietoa” arvioijasta on vähentynyt. Se saattaa johtua koulutuksen järjestäjien käytössä olevien opiskelijahallintajärjestelmien kehittymisestä ja kirjaamisten tarkentumisesta sekä järjestelmien oikeaoppisesta käytämisestä – eli sekä taustadatan että käyttäjien kehittymisestä.

Myös näyttöpaikkojen kirjaamisen osalta näkyy selkeää kehittymistä, ja näyttöympäristöiksi on valikoitunut työelämä vuonna 2023 useammin kuin vuonna 2022. Tässä on kuitenkin merkittäviä koulutuksen järjestäjäkohtaisia eroja, myös kehittymisen suhteen.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytölle

Koulutuksen järjestäjien työelämätoimikunnalle esittämät yleisimmät perustelut ovat olleet: liikenneturvallisuuden vaarantuminen, näytön työpaikalla ei ole ollut ao. tutkinnon osaan liittyvää tuotannollista toimintaa ja työelämän näyttöpaikkojen vaikea saatavuus. Näitä yleisperusteluja on käytetty usein liian helposti ja ilman konkreettista sisältöä, mikä kyseenalaistaa lainsäädännön mukaisen perusteen täyttymisen.

Liikenneturvallisuuden vaarantumisperustelua on käytetty, vaikka näytön suorittajalla on jo tutkinnon osan sisältämän ajoneuvoluokan ajo-oikeus.

Monessa tilanteessa ongelma kilpistyy henkilökohtaistamisen toteutukseen. Myös yhteistyöyritysten verkostoa tulisi laajentaa ja monipuolistaa etenkin silloin, jos oppilaitosnäytön perusteluna on, ettei yhteistyöyritys ota alaikäistä opiskelijaa suorittamaan näyttöä työpaikalle.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Lähes kaikilla koulutuksen järjestäjillä, joiden luokse työelämätoimikunta on tehnyt vierailukäynnin, osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma on tehty toimikunnalle kuuluvien tutkintojen osalta. Suurimmalla osalla on kuitenkin vielä isoja haasteita suunnitelman laadun ja aitona tutkintokohtaisena työkaluna käytettävyyden osalta. Suunnitelmat ovat yleensä sisällöltään yhteisiä kaikille koulutuksen järjestäjän tutkinnoille eikä tutkintokohtaisuuteen ole kiinnitetty riittävästi huomiota, mikä ei palvele esim. työelämäarvioijia. Toteuttamissuunnitelmaan tehtyjen kirjausten ja todellisten toimintatapojen välillä on havaittu selkeitä poikkeavuuksia. Sama koskee uusia koulutuksen järjestämislupahakemuksia, joista työelämätoimikunta on antanut lausuntoja. Merkitsevä pantavaa vierailukäynneissä on ollut, etteivät koulutuksen järjestäjien edustajat useinkaan tiedä ja tunne toteuttamissuunnitelmien sisältöjä, vaan toimivat vakiintuneiden käytäntöjensä mukaisesti ja jopa toteuttamissuunnitelmien vastaisesti.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Henkilökohtaistaminen on paikoin edelleen hakusessa. Opiskelijan aitoa mukanaoloa ja vaikuttamista henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman teossa ja näyttöjen suunnittelussa pitäisi parantaa.

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman päivittäminen jää liian usein tekemättä.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa toimikunnan näkemyksen mukaan

Kehittämiskohteet painottuvat henkilökohtaistamiseen sekä näyttöjen järjestämispaikkoihin ja arvioijiin.

Logistiikan perustutkinnon osalta näyttöjen suorituspaikkana on ollut vuonna 2023 useammin työpaikka kuin vuonna 2022. Oppilaitosnäyttöjä on kuitenkin ollut edelleen lähes kolmannes. Työelämätoimikunnan vierailukäynteihin perustuva arvio on, että oppilaitosnäytöt ovat painottuneet ennen kaikkea yhteishaun opiskelijoille. Arvioinnin kaksikantaisuus on myös lisääntynyt, mutta etenkin oppilaitoksissa suoritettujen näyttöjen arvioinnissa se ei ole toteutunut, mille yleisin todellinen syy on ollut, ettei työelämäarvioijaa ole aidosti edes yritetty saada arvioijaksi oppilaitosnäyttöön.

Erityisen huolestuttavaa on, että näyttöjä arvioidaan edelleen pelkästään yhden arvioijan toimesta, joka on ollut opettaja.

Koska ”ei tietoa” -osuus on edelleen sekä arvioija- että näytön suorituspaikkatietojen osalta mukana, on tärkeää varmistaa, että tiedonsiirto opintohallintojärjestelmien sekä Kosken välinen tiedonsiirto on toimivaa ja, että käyttäjät osaavat kirjata suoritukset oikein. ”Ei tietoa” -osuus on kiitettävästi pienentynyt, ja työelämätoimikunta onkin kiinnittänyt siihen aina vierailukäyntien yhteydessä koulutuksen järjestäjän huomiota.

Kaikkienensa on siis hälyttävää, että työelämätoimikunnan tekemien havaintojen perusteella ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n ja 54 §:n mukaiset pääsäännöt eivät toteudu edelleenkään merkittävässä osassa logistiikan perustutkinnon näyttöjä ja pienemmässä osassa kuljetusalan ammattitutkinnon näyttöjä. Joillakin koulutuksen järjestäjillä on myös asenteellisia haasteita suhtautua vakavasti työelämätoimikunnan esiin nostamiin lainsäädäntöpoikkeamiin ja kehityskohteisiin ja ryhtyä todellisuudessa korjaaviin toimenpiteisiin.

Koulutuksen järjestäjien ja työelämän yhteistyötä tulisi aktivoida, kehittää ja laajentaa entisestään. Sen myötä koulutuksen järjestäjät varmistaisivat monipuoliset työelämän näyttöpaikat ja työelämäarvioijien saatavuuden. Niillä koulutuksen järjestäjillä, joilla on vierailukäynneillä havaittu erittäin aktiivista ja toimivaa työelämäyhteistyötä, korostuu työelämäarvioijan rooli myös oppilaitosnäytöissä. Yhteistyö työelämän kanssa on monin paikoin valitettavasti hyvin opettajakohtaista ja sitä olisi hyvä laajentaa yhteisiksi toimintatavoiksi.

Kaikilla logistiikan työelämätoimikunnan vastuulla olevien tutkintojen työpaikkakyselyjen vastaajamäärät ovat vähäiset ja niiden pohjalta on vaikea tehdä johtopäätöksiä. Kaikkien koulutuksen järjestäjien tulisi panostaa siihen, että vastauksia saataisiin huomattavasti enemmän ja saataisiin luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa työpaikkojen näkemyksistä tutkintoihin liittyen. Työpaikkakyselyn vastausprosentti tulisi olla vähintään puolet korkeampi, jotta sen antama palaute vaikuttaisi oikeasti näyttöjen, näyttöympäristöjen ja työelämäyhteistyön laatuun. Työpaikkakyselyn mahdollinen vaikutus tutkinnon järjestäjien rahoitukseen todennäköisesti kasvattaa tulevaisuudessa oppilaitosten motivaatiota panostaa palautteen keruuseen.

Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet

Yhteisiä tutkinnon osia ei ole pääsääntöisesti toteutettu ammatillisten opintojen yhteydessä eikä niitä ole integroitu ammatillisten tutkinnon osien näyttöihin. Tämä siltikin, vaikka osassa toteuttamissuunnitelmia on kirjattu niin tehtävän.

Tutkintojen perusteiden ja tutkintorakenteen toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus ja kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Logistiikan perustutkinnon uudet tutkinnon perusteet on koettu hyviksi ja käytännönläheisiksi.

Minkälaisia havaintoja on sijoittumistilastoraportista tutkinnoittain?

Lastinkäsittelyalan ammattitutkinnon suorittaneiden työllisyys on ollut vuonna 2022 100 %.

Pienin työttömyysaste on ollut vuonna 2022 liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon suorittaneilla, joista kolmen vuoden jälkeen on ollut työttömänä 1,3–5,1 %. Logistiikan perustutkinnon (11,5 %) ja kuljetusalan ammattitutkinnon (11,1 %) suorittaneiden työttömyysaste on ylittänyt kaikkien tutkintojen keskimääräisen työttömyysasteen. Palvelulogiikan ammattitutkinnon suorittaneet ovat jatkaneet vuonna 2022 eniten opiskelua (11,-44,4 %).